

Obsah

Některé novodobější /současné/ pohledy na pedagogickou psychologii ve vztahu k předkládané publikaci (Zdeněk Holubář)	6
---	---

1. Obecné otázky (František Jiránek)	24
1.1. Vznik a vývoj pedagogické psychologie	24
1.1.1. Herbart	24
1.1.2. Aplikovaná psychologie	24
1.1.3. Experimentální pedagogika	25
1.1.4. Vývoj u nás	26
1.1.5. Shrnutí	27
1.2. Předmět pedagogické psychologie	27
1.2.1. Aplikovaná disciplína	27
1.2.2. Hraniční disciplína	28
1.2.3. Problémové okruhy	30
1.2.4. Poznatková struktura pedagogické psychologie	30
1.2.5. Shrnutí	31
1.3. Metody pedagogické psychologie	31
1.4. Význam pedagogické psychologie	33
2. Základní pojmy (František Jiránek)	36
2.1. Výchova, vyučování a učení	36
2.1.1. Výchova a vyučování	36
2.1.2. Učení	37
2.2. Učitel a žák	38
2.2.1. Učitel	38
2.2.2. Žák	39
2.3. Učivo	39
2.4. Interakce	41
2.5. Výchovná situace	42
3. Osobnost žáka (Jan Souček)	45
3.1. Specifičnost žákovy osobnosti	45
3.1.1. Požadavky kladené na žáka	45
3.1.2. Očekávání a nároky žáka	45
3.1.3. Jednota žákovy osobnosti	46
3.2. Vychovatelnost	46
3.2.1. Vychovávaný jedinec	47
3.2.2. Vlohy k učení	47
3.2.3. Motivace k učení	49
3.3. Vývojové fáze	50
3.3.1. Jednotlivé fáze	52
3.3.2. Školní zralost	56
3.4. Individualita žáků	56
3.4.1. Dítě v rodině a v různých kulturních podmínkách	58
3.4.2. Koedukace a diferenciací	58
3.5. Shrnutí	59
4. Osobnost učitele (Jan Fišer)	62
4.1. Specifičnost učitelovy osobnosti	62
4.1.1. Schopnosti a talent učitele	62
4.1.2. Motivace učitele	63
4.1.3. Rozdíly mezi učiteli různých stupňů	64

1.1.4.	Shrnutí	66
1.2.	Typologie učitele	66
1.2.1.	Pojem typu	66
1.2.2.	Typologie Döringova	67
1.2.3.	Typologie Wohwinkelova	68
1.2.4.	Typologie Caselmannova	70
1.2.5.	Význam typologie	73
1.2.6.	Shrnutí	75
1.3.	Vývoj učitelovy osobnosti	75
1.3.1.	Předpoklady k učitelství a volba učitelského povolání	75
1.3.2.	Vzdělání a sebevzdělání učitele	76
1.3.3.	Životní a pracovní podmínky v genezi učitelovy osobnosti	77
1.3.4.	Požadavky na osobnost učitele (Ideální učitel)	82
1.4.	Shrnutí	84
5.	<u>Psychologie učení</u> (František Jiránek, Zdeněk Holubář)	86
5.1.	Rozvíjení žákovy osobnosti	86
5.1.1.	Rozvíjení schopností	86
5.1.2.	Transfer a samostatné učení	87
5.1.3.	Změny v motivaci a postojích	88
5.1.4.	Rozvíjení charakteru	90
5.1.5.	Shrnutí	91
5.2.	Osvojování vědomostí, dovedností a návyků	91
5.2.1.	Vymezení pojmů	91
5.2.2.	Osvojování vědomostí	92
5.2.3.	Učení dovednostem	94
5.2.4.	Shrnutí	95
5.3.	Učení v mladším školním věku	95
5.3.1.	Psychodidaktika	95
5.3.2.	Učení čtení	96
5.3.3.	Učení a psaní	98
5.3.4.	Učení aritmetice	99
5.3.5.	Učení geometrii a měření	100
5.3.6.	Učení mateřskému jazyku	101
5.3.7.	Učení o přírodě a společnosti	102
5.3.8.	Shrnutí	104
5.4.	Vybrané otázky učení ve středním a starším školním věku	104
5.4.1.	Učení jazykům	104
5.4.2.	Učení historii	105
5.4.3.	Učení matematice a přírodním vědám	106
5.4.4.	Shrnutí	107
5.5.	Věkové a individuální rozdíly v učení	108
5.5.1.	Učení v prvních obdobích života	108
5.5.2.	Učení dospělých	109
5.5.3.	Individuální rozdíly v učení	110
5.6.	Duševní hygiena učení	111
5.6.1.	Podmínky duševního zdraví	111
5.6.2.	Podmínky účinného učení z hlediska duševní hygieny	113
5.7.	Shrnutí	114
6.	Psychologie výchovy (František Jiránek)	116
6.1.	Podmínky a průběh výchovy	116
6.1.1.	Podmínky výchovy	116

6.1.2.	Průběh výchovy	117
6.1.3.	Pobídky/incentivy/ ve výchově	118
6.1.4.	Shrnutí	120
6.2.	Behaviorální formy výchovy	120
6.2.1.	Sdělování informací	121
6.2.2.	Cvičení	122
6.2.3.	Dotazování	123
6.2.4.	Shrnutí	125
6.3.	Psychologická analýza některých tzv.didaktických zásad	125
6.3.1.	Účinnost	125
6.3.2.	Přiměřenost	126
6.3.3.	Názornost	126
6.4.	Programované vyučování	128
6.4.1.	Teorie programovaného učení	128
6.4.2.	Teorie programovaného vyučování	129
6.5.	Zkoušení a hodnocení žáků	131
6.5.1.	Zkoušení jako činnost učitele	131
6.5.2.	Psychologie zkoušky	133
6.5.3.	Shrnutí	134
7.	Psychologická analýza učiva	137
7.1.	Základní učivo	138
7.2.	Základní poznatkové struktury	139
7.3.	Modernizace učiva	141
7.4.	Diferenciace učiva	142
7.5.	Shrnutí	145
8.	Vztahy mezi učitelem a žáky	147
8.1.	Učitel a žáci	147
8.1.1.	První dojem	147
8.1.2.	Interakce mezi učitelem a žákem	149
8.1.3.	Hodnocení učitele žákem	149
8.1.4.	Hodnocení žáka učitelem	151
8.1.5.	Řešení citových situací	152
8.2.	Učitel a třída	153
8.2.1.	Učitelova role	153
8.2.2.	Atraktivnost učitele	154
8.2.3.	Věrohodnost učitele	155
8.2.4.	Sociální klima	155
8.3.	Vztahy mezi žáky	157
8.3.1.	Školní třída jako sociální skupina	157
8.3.2.	Konformita žáků	158
8.3.3.	Kooperace a soutěžení žáků	159
8.3.4.	Sympatické vztahy mezi žáky	160
8.3.5.	Sociální status žáků ve třídě	161
8.3.6.	Družné vztahy	161
8.4.	Shrnutí	162
	Závěr	164